

Hausjärven ehkäisevän päihdetyön suunnitelma 2022-2023

Hyvinvointijaosto

26.4.2023 76 §

HAUSJÄRVI

Sisällys

1 Mitä on ehkäisevä päihdetyö.....	3
1.1 Ehkäisevän päihdetyön rakenteet ja tehtävät Hausjärvellä	4
2 Nykytilanteen kuvausta.....	5
2.1 Kuntalaisten suhde päihteiden käyttöön ja rahapelaamiseen	5
2.2 Hausjärven kunnan ehkäisevän päihdetyön toimintatavat	5
2.3 Ehkäisevä päihdetyö kunnan ja hyvinvointialueen yhdyspinnoilla	7
3 Suunnitelma ja tavoitteet	9

1 Mitä on ehkäisevä päihdetyö

Ehkäisevä päihdetyö on kunnan lakisääteistä toimintaa ja osa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. Sillä ehkäistään ja vähennetään alkoholin, tupakka- ja nikotiinituotteiden ja huumeiden käyttöä, ongelmallista rahapelaamista sekä niistä aiheutuvia haittoja.

Ehkäisevää päihdetyötä ohjaa laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä (523/2015, EPT-laki). Lain mukaan ehkäisevän päihdetyön on perustuttava päihteiden käytön ja siitä aiheutuvien haittojen seurantaan, käytettävissä olevaan tieteelliseen näyttöön ja hyviin käytäntöihin. Ehkäisevässä päihdetyössä tulee kiinnittää huomiota myös muille kuin päihteiden käyttäjille aiheutuviin haittoihin. Kunta huolehtii ehkäisevän päihdetyön tarpeen mukaisesta organisoinnista alueellaan ja nimittää tehtävistä vastaavan toimielimen sekä edistää toimia eri hallinnonaloilla.

Toimielimen tehtävänä on:

- 1) huolehtia kunnan päihdeolojen seurannasta ja niitä koskevasta tiedotuksesta;
- 2) huolehtia siitä, että päihdehaittoja ja niiden vähentämistä koskevaa tietoa tarjotaan yksityisille henkilöille ja koko väestölle;
- 3) lisätä ja tukea päihdehaittoja ehkäisevien toimien osaamista kaikissa kunnan tehtävissä;
- 4) esittää ja edistää ehkäisevän päihdetyön toimia kunnan hallinnossa, erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollossa, sivistys-, liikunta- ja nuorisotoimessa sekä elinkeinotoimessa;
- 5) huolehtia siitä, että 4 kohdassa tarkoitettujen kunnan toimien sovitetaan yhteen poliisin, alkoholilain (1143/1994) ja tupakkalain (693/1976) noudattamisen valvonnan, elinkeinoelämän ja erityisesti ehkäisevään päihdetyöhön osallistuvien yleishyödyllisten yhteisöjen ehkäisevään päihdetyöhön kuuluvien ja sitä tukevien toimien kanssa.

Lisäksi kunnan ehkäisevään päihdetyöhön sovelletaan, mitä terveydenhuoltolain (1326/2010) 11 § ja 12 §:ssä säädetään terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä sekä sitä koskevasta suunnittelusta ja raportoinnista.

Aluehallintovirastot ohjaavat toimialueensa ehkäisevää päihdetyötä, suunnittelevat ja kehittävät sitä yhteistyössä muiden viranomaisten ja yhteisöjen kanssa sekä tukevat kuntia ehkäisevän päihdetyön toteuttamisessa ja kehittämisessä. Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) johtaa ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) kehittää ja ohjaa ehkäisevää päihdetyötä koko maassa yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa. (Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelma, 2015.)

Ehkäisevän päihdetyö voi olla kattavaa, vaikuttavaa ja kustannustehokasta vain, jos työtä tehdään seuraavien painopisteiden mukaisesti:

- ehkäisevän päihdetyön valtakunnalliset, alueelliset ja paikalliset rakenteet ovat kunnossa
- haitoista viestitään tutkittuun tietoon perustuen ja yksilöiden valintojen ja sosiaali- ja terveyspolitiikan tueksi
- riskikäyttö ja haitat tunnistetaan ja tukea tarjotaan varhaisessa vaiheessa
- paikallista alkoholi-, tupakka- ja rahapelipolitiikkaa toteutetaan suunnitellusti ja laajassa yhteistyössä
- haittojen ehkäisyyn panostetaan lähiyhteisöissä
- ammattilaisilla on riittävästi ehkäisevän päihdetyön osaamista (Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelma, 2015).

1.1 Ehkäisevän päihdetyön rakenteet ja tehtävät Hausjärvellä

Hausjärven kunnassa ehkäisevästä päihdetyöstä vastaava toimielin on hyvinvointijaosto. Hausjärven kunnan ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilöksi on nimetty hyvinvointisuunnittelija Miika Peltonen. Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelman (2015) mukaan yhdyshenkilö toimii kunnassa paikallisena ehkäisevän päihdetyön asiantuntijana, huolehtii yhteistyöstä ja ajankohtaisen informaation jakamisesta kuntapäätäjille ja kunnan eri toimialoille, tekee verkostotyötä eri toimijoiden kanssa ja toimii paikallisena kontaktina Riihimäen seudun, hyvinvointialueen, aluehallintoviraston ja THL:n kehittäjäverkoston välillä.

Toukokuussa 2021 koottiin yhteen alueen eri toimijoita Hausjärven ehkäisevän päihdetyön verkostoon. Ensimmäisissä tapaamisissa mukana oli toimijoita kunnan sivistys- ja sosiaalitoimesta, koulu- ja neuvolaterveydenhuollosta sekä seurakunnan diakonia- ja nuorisotyöstä. Tapaamisissa on kartoitettu nykytilannetta ja tehty yhdessä tavoitteita ja suunnitelmaa ehkäisevän päihdetyön toteuttamiseksi jatkossa.

Hyvinvointialueet aloittivat toimintansa tammikuussa 2023 ja se toi myös ehkäisevän päihdetyön verkostoon muutoksia. Alkuvuodesta 2023 lähtien verkostoa ja sen kokoonpanoa on suunniteltu, kartoitettu ja koottu uudelleen.

Ehkäisevä päihdetyö raportoidaan osana kunnan hyvinvointikertomusta, joka on eri hallinnonalojen yhteistyössä laatima asiakirja. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021, 6 §) mukaan kunnan on seurattava kuntalaisten elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin. Kunnan on asetettava hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tavoitteet ja määriteltävä tavoitteita tukevat toimenpiteet. Hyvinvointikertomus toimii ennen kaikkea johtamisen työvälineenä, poliittisen päätöksenteon tukena sekä strategiatyön, suunnittelun ja sen toimeenpanon perustana. Hyvinvointijaosto, jossa on jäsenenä sekä luottamushenkilöitä että viranhaltijoita, seuraa hyvinvointitietoja ja koordinoi hyvinvointikertomuksen päivittämistä.

2 Nykytilanteen kuvausta

2.1 Kuntalaisten suhde päihteiden käyttöön ja rahapelaamiseen

Hausjärven asukkaiden asenteita ja näkemyksiä alkoholiin, huumeisiin, tupakkaan ja rahapeleihin sekä mielipiteitä ja ideoita päihdehaittojen vähentämisen keinoista kartoitettiin seudullisella päihdetilannekyselyllä yhdessä Riihimäen kaupungin ja Lopen kunnan kanssa 3.-16.5.2021. Vastaajia oli seudullisesti yhteensä 182, joista hausjärveläisiä 25. Hausjärven osalta kyselyyn ei saatu ollenkaan vastauksia alle 18-vuotiailta, muut ikäryhmät olivat edustettuina.

Kyselytulosten perusteella alaikäisten päihteiden käyttö seudulla on huolestuttavaa ja siihen tulisi puuttua kunnissa nykyistä enemmän. 73 %:a vastaajista on ollut huolissaan jonkun läheisen, perheenjäsenen, sukulaisen tai hyvän ystävän päihteiden käytöstä. 53% kyselyyn vastanneista olikin sitä mieltä, että alkoholin myyntiin päihtyneille pitäisi suhtautua Riihimäen seudun ravintoloissa tiukemmin. 59% vastaajista kannatti alkoholin myyntiin tiukemmin suhtautumista Riihimäen seudun kaupoissa.

Vastaajat eivät olleet omasta tai läheisen rahapelaamisesta juurikaan huolestuneita. Neljännes vastaajista oli havainnut alaikäisten rahapelaamista, mutta lähes joka kolmas ei osannut sanoa, tulisiko siihen puuttua nykyistä enemmän.

Vastausten perusteella kuntiin toivotaan lisää matalan kynnyksen toimintaa ja turvallisia kokoontumispaikkoja, vertaistukiryhmiä ja lapsiin ja nuoriin panostamista. Myös tiedon saantia käytettävissä olevista palveluista ja tuesta on tarpeen parantaa.

2.2 Hausjärven kunnan ehkäisevän päihdetyön toimintatavat

Ehkäisevä päihdetyö kuuluu kaikille. Ehkäisevää työtä on terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi tehdyt toimet silloin, kun erityisiä riskejä tai huolia ei ole. Esimerkiksi kuntien ja kolmannen sektorin toimijoiden työhön ja rakenteisiin sisältyy jo luonnostaan suuri määrä päihde-, mielenterveys- ja peliongelmita ehkäiseviä palveluja ja toimintoja, kuten kaikki matalan kynnyksen palvelut ja toiminnot. Tärkeää on myös se, että ongelmat tunnistetaan jo varhaisessa vaiheessa ja tarvittaessa osataan antaa ohjausta ja neuvontaa esimerkiksi päihteiden käytön riskeistä ja haitoista sekä riskien vähentämisen ja avun saannin mahdollisuuksista.

Hausjärvellä on tehty paljon ehkäisevän päihdetyön toimenpiteitä, joita on sisällytetty kunnassa tapahtuviin toimintoihin, käytäntöihin ja palveluihin. Seuraavassa on kuvattu toteutettuja, eri ikäryhmiin kohdistettuja ehkäisevän päihdetyön toimintatapoja.

Lapsiperheet

Hausjärven kunnan varhaiskasvatus- ja turvallisuussuunnitelmaan kirjatun mukaisesti varhaiskasvatuksessa lasten kanssa käsitellään terveellisiä elämäntapoja, joihin kuuluvat liikunta, ruokailutottumukset ja itsestä huolehtimisen taidot. Lasten mahdollisiin kysymyksiin vastataan. Huoltajien kanssa otetaan puheeksi lasten kanssa esille tulleita huolenaiheita. Päiväkodin alue on savuton. Mikäli lapsen hakutilanteessa huoltajaa epäillään päihtyneeksi, lasta ei luovuteta hänelle. Jos huoltaja kuitenkin vie lapsen, otetaan yhteyttä poliisiin ja lastensuojeluun.

Koululaiset ja opiskelijat

Päihteiden ja nikotiinituotteiden käyttöä ehkäistään kouluissa niin peruskoulun kuin lukion puolella erilaisten kampanjoiden, tapahtumien sekä oppitunneilla käytyjen tai kahdenkeskisten keskustelujen avulla. Erityisesti tapahtumat, joissa on ollut mukana kokemusasiantuntijoita, on todettu toimiviksi.

Koulun tavoitteena on ohjata oppilaita terveellisen elämäntavan piiriin. Tupakointiin sekä alkoholin ja päihteiden käyttöön liittyviä terveydellisiä ja muita haittatekijöitä käydään läpi oppilaan kouluaikana ikäkauden huomioon ottaen usean eri oppiaineen puitteissa ja erityisesti terveystiedon oppimäärässä. Koulu voi myös pyytää ulkopuolisia asiantuntijoita puhumaan oppilaille tupakan- ja päihteidenkäytön haitoista.

Kouluissa päihteiden käyttöön puututaan koulun järjestyssääntöjen mukaisesti. Koulujen järjestyssäännöt kieltävät tupakoinnin, nuuskaamiseen, päihteiden ja huumeiden käytön ja hallussapidon kouluaikana ja koulumatkoilla. Koulun järjestyssääntöjen rikkomisesta oppilaaseen voidaan kohdistaa kasvatusta tukevia toimenpiteitä. Tupakoinnista ja nuuskaamisesta kouluaikana seuraa oppilaalle annettava jälki-istunto.

Jos oppilas esiintyy koulussa päihtyneenä, huoltajille ilmoitetaan välittömästi. Koulu kutsuu tilanteessa paikalle poliisin ja tekee lastensuojeluilmoituksen. Oppilas odottaa poliisia rehtorin luona.

Jos koulussa herää epäily, että oppilaalla on mukana päihdyttäviä aineita, saatetaan oppilas rehtorin tai apulaisrehtorin luokse ja huoltaja kutsutaan paikalle. Opettaja tai rehtori voi tarkistaa oppilaan mukana olevat tavarat sekä vaatteet päällisin puolin. Opettaja tai rehtori takavarikoi päihteet ja ne luovutetaan huoltajalle tai poliisille. Oppilaan vastustaessa tarkistamista tai takavarikointia, tekee tämän poliisi. Oppilasta puhutellaan ja asiat kirjataan.

Säännöllisesti toteutettava valtakunnallinen kouluterveyskysely antaa tietoa sekä peruskoululaisten että toisen asteen opiskelijoiden päihdekäyttäytymisestä, rahapelaamisesta ja asenteista. Kysely toteutetaan joka toinen vuosi.

Nuorisotyö ja etsivä nuorisotyö

Nuorisotyö on jo luonteeltaan ennaltaehkäisevää toimintaa, jossa päihteistä voidaan keskustella nuorten kanssa erilaisissa tilanteissa.

Hausjärven kunnan nuorisotoimen tehtävänä on tukea nuorten kasvua ja omaehtoista toimintaa, edistää nuorten hyvinvointia, osaamista, osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä vahvistaa nuoren itsenäistymistä. Toiminta suuntautuu etupäässä 12-17-vuotiaisiin nuoriin. Kaikki toiminta on päihteetöntä.

Hausjärven seurakunnan nuorisotyö on avointa toimintaa kaikille nuorille aina 29 ikävuoteen asti. Tarkoituksena on tukea nuoria arkipäivän asioissa. Seurakunnan nuorisotyö on kristillistä kasvatustyötä. Toiminta on päihteetöntä.

Etsivä nuorisotyö on erityisnuorisotyötä, jonka tavoitteena on tavoittaa alle 29-vuotiaita nuoria, jotka ovat koulutuksen tai työelämän ulkopuolella tai tarvitsevat tukea saavuttaakseen tarvitsemansa palvelut. Etsivän nuorisotyön asiakkuuden alussa tehdään alkukartoitus, jossa päihteidenkäytöstä kysytään automaattisesti. Tarvittaessa asiakas ohjataan eteenpäin päihdepalveluihin.

Työikäiset

Seurakunnan diakoniatyö etsii ja auttaa niitä ihmisiä, joilla on elämässään vaikeaa. Päihteiden käyttö on yksi asiakkaiden haasteista. Päihteidenkäyttöön liittyy pirstaleisuus ja se, että lähtökohtaisesti jokaisen lähipiiristä tai suvusta löytyy henkilöitä, joille päihteiden käyttö on ongelmallista.

Kaikki ikäryhmät

Kaikella vapaa-ajan toiminnalla on merkitystä kuntalaisten hyvinvoinnille ja omalta osaltaan sosiaalisten ongelmien vähentämiselle. Mielekäs tekeminen, osallisuuden kokemus ja jonkin toiminnan piiriin kiinnittyminen tukevat hyvinvointia ja ovat vaihtoehto päihteiden käytölle sekä rahapelaamiselle. Esimerkiksi kulttuuritapahtumat, kirjastot, liikuntapalvelut ja kansanopiston kurssitarjonta tukevat omalta osaltaan kuntalaisten elämänhallintaa tarjoten sisältöä, sosiaalisia suhteita ja merkitystä vastapainona työelämälle ja muiden elämänalueiden haasteille. Merkittävä panos on myös kolmannen sektorin toimijoilla, jotka tarjoavat päihteetöntä tekemistä ja tavoittavat kuntalaisia kaikissa ikäryhmissä.

2.3 Ehkäisevä päihdetyö kunnan ja hyvinvointialueen yhdyspinnoilla

Lapsiperheet

Neuvolassa kartoitetaan asiakkaan päihteiden käyttöä ensimmäisen kerran perhesuunnitteluneuvolassa. Lapsiperheissä päihteiden riskikäyttö pyritään tunnistamaan äitiysneuvolasta lähtien. AUDIT-kysely tehdään raskauden ensikäynnillä molemmille vanhemmille sekä vauvan neljäkuukautiskäynnillä ja lasten 1,5-vuotis- ja 4-vuotiskäynneillä. Tukea tarjotaan varhaisessa vaiheessa, ottamalla päihteiden käyttö puheeksi kaikkien perheiden kanssa. Neuvolassa on käytössä myös Lapset puheeksi-haastattelu ja työskentelyssä pyritään tuomaan esiin näkökulmaa siitä, miltä lapsesta vanhempien alkoholin käyttö tuntuu.

Hyvinvointialueen lapsiperhepalveluissa annetaan ehkäisevään päihdetyöhön liittyvää ohjausta ja neuvontaa. Päihteiden käytön vaikutukset läheisiin otetaan huomioon. Päihteiden käyttö otetaan puheeksi kaikkien asiakkaiden kanssa. Tarvittaessa asiakkaita ohjataan myös hyvinvointialueen Nuortentalo Nupin päihdekeskusteluihin Riihimäelle.

Koululaiset ja opiskelijat

Koululaisten terveystarkastuksissa päihteistä kysytään kaikilta asiakkailta sekä otetaan puheeksi myös 1.-, 5.- ja 8.-luokkalaisten koululääkärikäynnillä. Kaikille lukiolaisille tehdään ensimmäisenä lukuvuotena terveystarkastus ja haluttaessa myös lääkärintarkastus. Päihteistä keskustellaan tarkastuksen yhteydessä.

Työikäiset

Hyvinvointialueen sosiaalityön työikäisten palveluiden yksilökohtaisessa työssä asiakkaan kokonaistilanne kartoitetaan ja kirjataan palvelutarpeen arviointiin. Yksi aiheista on päihteiden käyttö, josta kysytään kaikilta asiakkailta. Asiakasta voidaan ohjata eteenpäin palvelujen piiriin, jos hän kokee tarvitsevansa ja haluavansa tukea päihteettömyyteen. Erityisesti ongelmana näkyy rahapelaaminen, johon on vaikeaa saada apua.

Kuntouttava työtoiminta on sosiaalipalvelu, jonka tarkoituksena on parantaa henkilön osallisuutta, elämänhallintaa sekä luoda edellytyksiä työllistymiselle. Kuntouttava työtoiminta on tavoitteellista, sisältäen tuen ja ohjauksen. Yksi kuntouttavan työtoiminnan tavoite voi olla henkilön päihteettömyyden tukeminen.

Ikäihmiset

Hyvinvointialueen ikäihmisten palveluissa asiakkaan kokonaistilanne kartoitetaan palvelutarpeen arvioinnilla. Päihteidenkäyttö otetaan puheeksi ja tarvittaessa asiakasta ohjataan eteenpäin palvelujen piiriin.

3 Suunnitelma ja tavoitteet

Hausjärven ehkäisevän päihdetyön suunnitelma sisältää päivittyvän toimenpidelistan, jota täydennetään ja tarkennetaan vuosittain. Lisäksi on koostettu ehkäisevän päihdetyön vuosikello.

Suunnitelman päivittämisestä vastaa Hausjärven ehkäisevän päihdetyön verkosto ja keinojen toteuttamisesta sekä niiden eteenpäin viemisestä toimenpidekohtaisesti mainitut tahot. Suunnitelman toteutumisesta ja toimenpiteiden vaikuttavuudesta raportoidaan kunnan hyvinvointikertomuksessa.

Seudullinen ehkäisevän päihdetyön kysely tehtiin viimeksi vuonna 2021. Kysely uusitaan vuoden 2024 aikana tämän hetkisen tilannekuvan kartoittamiseksi. Kyselyn tuloksien perusteella luodaan uusi Hausjärven ehkäisevän päihdetyön suunnitelma tuleville vuosille.

Kuten aikaisemmin luvussa 1 todettiin, Sosiaali- ja terveysministeriön toimintaohjelman mukaan ehkäisevä päihdetyö voi olla kattavaa, vaikuttavaa ja kustannustehokasta vain, jos työtä tehdään seuraavien painopisteiden mukaisesti:

1. Ehkäisevän päihdetyön valtakunnalliset, alueelliset ja paikalliset rakenteen ovat kunnossa
2. Haitoista viestitään tutkittuun tietoon perustuen yksilöiden valintojen ja sosiaali –ja terveyspolitiikan tueksi
3. Riskikäyttö ja haitat tunnistetaan ja tukea tarjotaan varhaisessa vaiheessa
4. Paikallista alkoholi-, tupakka- ja rahapelipolitiikkaa toteutetaan suunnitellusti ja laajassa yhteistyössä
5. Haittojen ehkäisyyn panostetaan lähiyhteisöissä
6. Ammattilaisilla on riittävästi ehkäisevän päihdetyön osaamista.

Seuraavassa on esitetty Hausjärven ehkäisevän päihdetyön tavoitteita taulukoiden muodossa painopisteittäin vuosille 2022-2023:

1. Ehkäisevän päihdetyön rakenteet ovat kunnossa.

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho	Seuranta
Alueellinen rakenne	<ul style="list-style-type: none"> • Nimetty yhdyshenkilö • Hausjärven EPT-verkosto • Rakenteet ja prosessit kunnossa ja jäseneltyjä • Suunnitelma hyväksytään hyvinvointijaostossa 	<ul style="list-style-type: none"> • EPT-yhdyshenkilö 	<ul style="list-style-type: none"> • Hyväksytty suunnitelma
Seudullisen, hyvinvointialueen ja valtakunnallisen tason yhteistyö	<ul style="list-style-type: none"> • Jäsenyys seudullisessa EPT-yhdyshenkilöiden verkostossa • Jäsenyys maakunnallisessa EPT-yhdyshenkilöiden verkostossa 	<ul style="list-style-type: none"> • EPT-yhdyshenkilö 	<ul style="list-style-type: none"> • Kokoontumiset

2. Haitoista viestitään tutkittuun tietoon perustuen yksilöiden ja yhteisöjen valintojen sekä päätöksenteon tueksi.

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho	Seuranta
Tiedottamisen lisääminen kaikilla tasoilla	<ul style="list-style-type: none"> Kunnan verkkosivuilta löytyy ajantasaista tietoa ehkäisevästä päihdetyöstä Hyödynnetään valtakunnallisia teemoja Ehkäisevän päihdetyön viikolla ohjelmaa kaikenikäisille Koulujen vanhempainillat, Ohjaamo, kohtaamispaikka, huomioidaan toiminnassa juuri eläkkeelle jääneet 	<ul style="list-style-type: none"> EPT-yhdyshenkilö Työntekijät eri työaloilla EPT-verkosto 	<ul style="list-style-type: none"> Verkkosivut ajantasaiset syksyn 2023 aikana Järjestetyt tilaisuudet, tapahtumat, teemaviikot ja kampanjat Käytetyt tiedotuskanavat
Päätöksentekijöiden tiedonsaannin varmistaminen	<ul style="list-style-type: none"> Ohjelmien, suunnitelmien ja vuosittaisten raporttien tiedoksi saattaminen ja niihin perehtyminen 	<ul style="list-style-type: none"> EPT-yhdyshenkilö Virkamiehet Hyvinvointijaosto Muut päätöksentekijät 	<ul style="list-style-type: none"> Kuvaus välitetystä tiedosta Hyödynnetyt tietolähteet
Työntekijöiden tietoisuuden lisääminen	<ul style="list-style-type: none"> EPT-yhdyshenkilö jakaa saamaansa viranomais- ja muuta viestintää (THL, AVI, verkostot, tutkimus, koulutukset, yms.) keskitetysti tiedoksi vastuualueittain 	<ul style="list-style-type: none"> EPT-yhdyshenkilö Työntekijät ja toimijat eri toimialoilla 	<ul style="list-style-type: none"> Kuvaus välitetystä tiedosta Hyödynnetyt tietolähteet

3. Riskikäyttö ja haitat tunnistetaan ja apua tarjotaan varhaisessa vaiheessa.

Tavoite	Toimenpide	Vastuutahot	Seuranta
Paikallisen päihdetilanteen ja asenneilmaston seuraaminen	<ul style="list-style-type: none"> Seudullinen päihdekysely 	<ul style="list-style-type: none"> EPT-yhdyshenkilö Seudullinen yhdyshenkilöiden EPT-verkosto 	<ul style="list-style-type: none"> Tilannekuvaukset toteutuneista kyselyistä
Tunnistetaan yksilöiden riskikäyttö varhain	<ul style="list-style-type: none"> Päihteiden käyttö otetaan puheeksi asiakastyössä Tuodaan esille toiminnassa ja tiedottamalla Mahdollisuus tehdä huoli-ilmoitus myös aikuisesta 	<ul style="list-style-type: none"> Työntekijät ja toimijat eri toimialoilla 	

4. Paikallista alkoholi-, tupakka- ja rahapelipolitiikkaa toteutetaan suunnitellusti ja laajassa yhteistyössä.

Tavoite	Toimenpide	Vastuutahot	Seuranta
Päihdekyselyn toteuttaminen kuntalaisille	<ul style="list-style-type: none"> Toteutetaan seudullisesti 	<ul style="list-style-type: none"> EPT-yhdyshenkilö Seudullinen yhdyshenkilöiden EPT-verkosto Hausjärven EPT-verkosto 	<ul style="list-style-type: none"> Yhteenvedo tuloksista

5. Haittojen ehkäisyyn panostetaan lähiyhteisöissä

Tavoite	Toimenpide	Vastuutahot	Seuranta
Lapset, nuoret ja ennaltaehkäisy	<ul style="list-style-type: none"> • Tarjotaan tietoa siitä, mistä on saatavilla apua • Yläkoululaisille vuosittain päihdekasvatusta • 6. luokkalaisille päihdekasvatusta • Tarjotaan tietoa ja tukea niille lapsille, jotka altistuvat kotona päihteiden käytölle • Yhteistyö poliisin ennalta estävän yksikön kanssa • Kouluilla on päihteiden käyttöön puuttumisen ohjelma 	<ul style="list-style-type: none"> • Työntekijät ja toimijat eri toimialoilla • EPT-yhdyshenkilö 	<ul style="list-style-type: none"> • Tilannekuvaus ehkäisevän päihdetyön toimintakertomuksessa